

ТЕРЕШКУН Л.Р., студентка, м. Івано – Франківськ, ІФНТУНГ

Науковий керівник - к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів Мацук З. А.

РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ КОНКУРЕНЦІЇ В УКРАЇНІ В ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ

Банківська система є однією з найважливіших ланок ринкової економіки. Адже банки, забезпечуючи акумулювання та перерозподіл тимчасово вільних фінансових ресурсів, створюють можливості для їх ефективного використання суб'єктами господарювання, громадянами та державою. Значна роль в процесі стабілізації економіки країни залежить від надійності її банківської системи та формуванні умов забезпечення цивілізованої та добросовісної банківської конкуренції.

Становлення банківської конкуренції обумовлено впливом процесів, що відбуваються у зовнішньому стосовно до неї середовищі та процесами безпосередньо у самій банківській системі.

На нашу думку, слід виділити чотири основні етапи еволюції банківської системи та відповідно банківської конкуренції в Україні.

На першому етапі (1992-1996 рр.) відбулось становлення та розвиток дворівневої банківської системи та формування конкурентного середовища у банківській сфері. Інституційне забезпечення функціонування банківської системи України було започатковане з прийняттям у 1991 р. Закону України РСР «Про банки та банківську діяльність». Протягом 1992-1995 рр. відслідковується тенденція зростання кількості зареєстрованих банків з 130 до 230 шт., хоча новостворені банки були, як правило, «кишеньковими», основна робота яких зосереджувалась на обслуговуванні потреб засновників банку, що підвищувало ризик їх діяльності.

Починаючи з 1996 р. кількість банків зменшувалася внаслідок фінансової кризи, яка значно вплинула на конкурентне середовище банків, що дозволило нам виділити другий етап (1996-1999 рр.). Внаслідок кризи знизилась миттєва

та загальна ліквідність, а також платоспроможність значної кількості банків. Фактично на даному етапі в умовах кризи банки змушені були пристосовуватись до реалій того дня, розвивати та впроваджувати стабілізаційні механізми їх діяльності.

Третій етап (2000-2007 рр.) характеризувався входженням іноземних капіталу в банківську сферу діяльності. Така можливість була обумовлена скасуванням низки обмежень щодо присутності іноземного капіталу у банківському секторі України. Так, на початку 2001 року в Україні діяли 153 банки, із них з іноземним капіталом – 22 банки, тоді як до 2008 року їх кількість збільшилася до 175 банків (47 банків з іноземним капіталом). Протягом 2004–2007 рр. було укладено угод злиття на суму 5,72 млрд. доларів США, частка іноземного капіталу зросла з 12,5 % у 2002 р. до 30,3 % у 2007 році.

Четвертий етап (2008-до тепер) пов'язаний із світовою фінансовою кризою та після кризовою адаптацією банківських установ. Вплив кризи на фінансові результати банків був однозначно негативним: загальні збитки банків сягнули 38,5 млрд грн. На кінець 2009 р. із 182 діючих банків в Україні 14 перебувало в стані ліквідації, обсяг чистих активів банківської системи знизився з 972,2 до 880,3 млрд грн. Щодо інституційних факторів: зниження довіри населення до банків та необхідність у виводі Національним банком України неплатоспроможних банків з вітчизняної банківської системи. Протягом 2014-2015 рр. НБУ визнав неплатоспроможними 60 банків .

Таким чином, систематизація етапів розвитку банківської конкуренції дозволяє зробити загалом позитивні висновки та стверджувати про наявність сформованої під впливом часу та факторів банківської конкуренції. Проте, не зважаючи на її позитивну тенденцію розвитку є ряд недоліків на які слід зважати: банківська система є недокапіталізованою, а за розміром капіталу та обсягом активів українські банки займають доволі незначну частку у вітчизняному банківському бізнесі.